



R A P P O R T

Socratosbevraging Flankerend Onderwijsbeleid 2009

Marleen De Vry
VVSG – Projectmedewerker Lokaal Flankerend Onderwijsbeleid

Inleiding

Zoals gevraagd was u 'zo vriendelijk om deze vragenlijst te bezorgen aan de persoon in uw gemeente die aanspreekpunt is voor de scholen van alle netten'. Doel was om ruim een jaar na het betreffende decreet zicht te krijgen op de implementering van het flankerend onderwijsbeleid. Ook wilden we de nodige informatie vergaren om als VVSG de gewenste ondersteuning te kunnen bieden bij de verdere uitbouw van het flankerend onderwijsbeleid in alle gemeenten.

Maar liefst 151 steden en gemeenten van de 308 in Vlaanderen beantwoordden onze oproep en vulden naar beste vermogen de quick scan over het flankerend onderwijsbeleid in. Ook gemeenten die zelf geen onderwijs inrichtten, zelfs gemeenten zonder onderwijs op hun grondgebied deden mee. Verscheidene respondenten excuseerden zich voor het feit dat ze naar hun gevoel nog niet ver stonden met het flankerend beleid, dat hun riemen korter waren dan de maatschappelijke verwachtingen die ze vanuit het flankerend onderwijsbeleid ervoeren. Het resultaat van dit alles is een representatieve steekproef en een lijst verzuchtingen die we voor u graag samenvatten. En, ongelooflijk maar waar, op verscheidene plaatsen bleken trekkers aan het werk die met een minimaal budget en soms vanuit een functie buiten het onderwijs of buiten de onderwijsadministratie aan de kar trokken. Ook verscheidene schepenen gingen ervoor, gedreven, zelfs in verre van ideale omstandigheden.

Aan hen allen een welgemeend proficiat! Dank voor uw inspanningen, in uw eigen stad of gemeente en voor uw bijdrage aan deze enquête!

Op een drafje - de resultaten

- In bijna één gemeente op vijf verdient taalbeleid prioritaire aandacht. Een grote groep anderstalige kinderen dreigt anders van in het begin de boot te missen. De situatie is problematisch in de centrumsteden, de Brusselse rand en de faciliteitengemeenten en dreigt dat te worden in de 'nieuwe voorsteden' van Brussel. In twee op drie gemeenten is dit taalprobleem kleinschaliger en bijgevolg minder acuut. Scherper in kaart krijgen van de problematiek is ongetwijfeld nodig om met een gepast beleid te kunnen reageren. (Meer p.5)
- Het ontbreken van personeel om het flankerend onderwijsbeleid vorm te geven, is overduidelijk een knelpunt. Steden en gemeenten krijgen nieuwe decretale taken, maar geen middelen om deze taken uit te voeren. Op de meeste plaatsen – zelfs in centrumsteden – is het behelpen geblazen. (p.6)
- In bijna één gemeente op drie is de secretaris zelf begaan met het FOB. In ruim 15% valt FOB onder de hoede van de dienst jeugd, welzijn, de cultuurcoördinator of de diversiteits- of duurzaamheidsbeambte. (p.6). Verder zijn er indicaties dat het flankerend beleid vaak automatisch onder de politieke verantwoordelijkheid van de onderwijsschepenen is beland en daar ook ter harte wordt genomen. In 30% van de gemeenten blijkt het ook de dienst onderwijs te zijn die naast de vertrouwde administratieve beheerstaken instaat voor het flankerend beleid.
- Eén gemeente op drie heeft een LOP BaO. Eén op vijf zette al de stap naar een gemeentelijke onderwijsraad. Weldra zouden dat er 45 zijn op 151. Ruim 1 op 3 beschikt nog niet over formeel netoverschrijdend overleg. (p.7)
- 18% heeft een onderwijsplan, ook gemeenten zonder eigen onderwijs (p.8)!
- Volgehouden sensibilisering en vorming zijn nodig om gemeenten op het nieuwe pad van sector- en netoverschrijdend overleg te zetten, met name voor de aanpak van decretaal verplichte thema's als het spijbelbeleid. (p.9)
- Gemeentelijke diensten werken al lang netoverstijgende samen met de scholen,

- vooral van het basisonderwijs. Aan 'duurzaam naar school' doen 65% van de lokale besturen mee; aan brede school of een brede culturele vorming ruim de helft. Ook taalstimulering en probleemjongeren blijken als thema in de lift. Milieueducatie, verkeerseducatie en kinderopvang horen naar verluidt eveneens bij de toppers, als is daarnaar niet gepeild in deze enquête. (p.9-10)
- Het specifieke van de samenwerking tot nu toe is dat ze per sector is georganiseerd, waardoor een geïntegreerde aanpak ontbreekt. De grote uitzondering is 'brede school', die alle krachten bundelt rond de brede ontwikkelingskansen van het kind. Vaak zijn het de scholen zelf die deze brede scholen coördineren. Even vaak ligt de regie in handen van het lokale bestuur. Scholen rapporteren dat deze coördinatie veel energie en tijd vergt, een engagement dat ze niet langdurig van hun personeel kunnen (blijven) vergen.
 - De maximumfactuur lokte veel reactie uit bij de scholen. Een kwart van de lokale besturen kreeg subsidievragen voor in volgorde: leerlingenvervoer, cultuur en sport, meerdaagse activiteiten. Ruim een kwart van de respondenten voorziet dan ook een stijging van de budgetten cultuur en sport gericht op het onderwijs.
 - Lokale besturen ondersteunen scholen op hun grondgebied op diverse wijzen. Tot 1 januari 2008 mochten ze alleen sociale voordelen toekennen, meer niet. Toch bestond haast overal vanuit de sectoren cultuur, milieu en sport al een netoverschrijdend aanbod voor scholen. Deze bevraging wekt het vermoeden dat scholen ook andere steun wisten en weten te verkrijgen. Gemeenten leveren bijvoorbeeld hand- en spandiensten voor infrastructuur en onderhoud van schoolgebouwen, zaken die eigenlijk eigenaarsmaterie zijn en noch onder de sociale voordelen, noch onder het flankerend onderwijsbeleid vallen. (p.12)
 - De sociale voordelen zelf zijn – hoewel tot voor kort de enige officieel toegelaten subsidievorm - slechts een relatief succes. 38,4% van de gemeenten springt bij voor het middagtoezicht in het basisonderwijs. 33,8% betoelaagt naar eigen zeggen buitenschoolse kinderopvang als sociaal voordeel. Vraag is of dit cijfer klopt. Schoolzwemmen en vooral leerlingenvervoer worden al even aarzelend betoelaagd. Reden: de budgettaire impact, die moeilijk bij te sturen is. (p.12)
 - 'Andere voordelen' waren ten tijde van de bevraging maar een goed jaar oud, reden waarom ze nog maar weinig als dusdanig worden toegekend. Een deel van de toegekende subsidies betreft gewoon het overnemen van kosten voor de organisatie van onderwijs. Vraag is of dit de doelstelling kan zijn van flankerend onderwijsbeleid. (p.12)
 - Een hele schare gemeentelijke diensten werkt zoals gezegd samen met het lokale onderwijsveld. Sport, cultuur, jeugd en lokale politie scoren 90 tot 97 %. Kinderopvang, de milieu- en afvaldienst en de dienst mobiliteit halen met gemak de 75 %. En meer dan de helft van alle diensten welzijn, preventie en gezondheid heeft eveneens een werking naar de scholen toe. (p.13) Vraag is dus niet zozeer om meer diensten in te schakelen, maar wel om de dienstverlening af te stemmen en eventueel te verfijnen, vooral waar zich nieuwe maatschappelijke noden aandienen als schooluitval, spijbel- en grensoverschrijdend gedrag van leerlingen of – om het niet alleen in de probleemsfeer te zoeken – cultuureducatie voor ieder en brede school. Overleg met het oog op een onderwijsplan, hoe beperkt ook qua omvang, kan voor die geïntegreerde benadering zorgen. Aandacht voor dergelijke samenwerking vanuit het managementteam eveneens.
 - Tenslotte de ondersteuning die u van de VVSG verwacht. De top 5 bestaat uit: Inspirerende praktijkvoorbeelden 68%, uitgebreide website 56%, vorming 45%, praktijkboek 27%, belangenverdediging 25%. (p.14)

Identificatie

Welke gemeenten namen deel aan de bevraging?

Dat leert ons hun postcode. Die toont een evenwichtige spreidingsgraad van de antwoorden.

Postcode uit zone	Spreiding
1... Vlaams-Brabant, rand Brussel	9
2... Antwerpen	37
3... Vlaams-Brabant (7), Limburg (29)	36
8... West-Vlaanderen	40
9... Oost-Vlaanderen	29
Totaal	151

Typering volgens bevolkingsgrootte en volgens VRIND-indeling

Bevolkingsgrootte

< 15.000 klein

> 40.000 groot

15.000 < N < 40.000 middelgroot

< 15.000 klein	15.000 < N < 40.000 middelgroot	> 40.000 groot
65	73	13
		12 centrumsteden (uitz. A'pen) + Dendermonde + Beveren

Ruimtelijk-structurele typologie VRIND (< Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen)

grootsteden	1
stedelijk gebied rond Brussel	3
grootstedelijke rand	12
centrumsteden	10
regionaal stedelijke rand	14
structuurondersteunende steden	16
kleinstedelijk provinciaal	16
overgangsgebied	41
platteland	37

Typering volgens het al dan niet zelf inrichten van basisonderwijs

Provincie	Gemeentelijk BaO	Geen gemeentelijk BaO
Vlaams-Brabant	16	0
Limburg	15	14
Antwerpen	32	5
Oost-Vlaanderen	24	5
West-Vlaanderen	25	15

39 respondenten op 151 zijn zelf geen inrichter van gemeentelijk basisonderwijs.

Aandeel inwoners met andere thuistaal dan het Nederlands

Thuistaal is samen met het opleidingsniveau van de moeder de belangrijkste indicator voor (on)gelijke onderwijskansen. Het onderstaand antwoord is gebaseerd op de perceptie van het lokale aanspreekpunt en geeft dus enkel een indicatie. Betrouwbaardere gegevens waren op het moment van de bevraging niet beschikbaar. Sinds juli 2009 kunnen de gemeenten bij het Ministerie van onderwijs en vorming de lokale gelijkeonderwijskansen- of GOK-indicatoren opvragen. Die geven een relatief betrouwbare (maar moeilijk controleerbare) indicatie van het aantal kansarme c.q. anderstalige leerlingen in de lokale basis- en secundaire scholen.

minder dan 10% anderstaligen	100	66,2%
tussen 10% en 40%	21	13,9%
meer dan 40%	4	2,6%
weet niet	26	17,2%
Totaal	151	100 %

Onder de gemeenten met meer dan 40% geschatte thuis anderstalige inwoners is er één centrumstad, Genk. Gent en Mechelen hielden hun schatting onder de 40%, al kampen ook zij net als Antwerpen, dat de bevraging niet invulde, vanouds met de grootste GOK-problematiek van Vlaanderen en dus met een zeer ernstige taalproblematiek. Daarnaast tekent zich ook de 'klassieke' taalproblematiek af van de franstaligen in de Brusselse rand en in de faciliteitengemeenten – in casu van Sint-Genesius-Rode, Kraainem en Herstappe -, die zich vooral vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uitbreidt richting Vlaanderen. Naar bijvoorbeeld Aalst en Denderleeuw, die beide op korte tijd een sterke instroom van Frans- en anderstaligen uit Brussel kregen. Voegen we daar de kleinere steden en gemeenten aan toe met matig tot ernstige taalproblematiek, dan komen we aan zowat één gemeentebestuur op vijf waar taalbeleid een serieus aandachtspunt dient te zijn. Daarnaast blijkt 'andere thuistaal' in twee derden van de Vlaamse gemeenten een beheersbaar probleem, allicht ruimtelijk geconcentreerd in enkele wijken. Toch reden genoeg om de toestand onder ogen te zien en waar nodig (flankerende) maatregelen te treffen.

Organisatie en verankering van het flankerend onderwijsbeleid

Wie trekt lokaal de kar van het flankerend onderwijsbeleid?

We vroegen de secretarissen om deze vragenlijst te bezorgen aan de persoon in hun gemeente die aanspreekpunt is voor de scholen van alle netten. Deze persoon was

Gemeentesecretaris	35	23,0 %
Coördinator flankerend beleid	13	8,6 %
Diensthof of (adm.) medewerker dienst onderwijs	45	30,0 %
Schepen onderwijs	10	6,6 %
Directeur BaO, DKO	9	6,0 %
Onderwijsopbouwwerk	2	1,3 %
Diensthof burgerzaken, persoonsgebonden zaken	8	5,3 %
Coördinator welzijn, sociale zaken	7	4,7 %
Diensthof jeugdbeleid, kindbeleid	7	4,6 %
Cultuurcoördinator	5	3,3 %
Personeelsdienst	4	2,6 %
Medewerker financiën, economische zaken	2	1,3 %
Preventiedienst	2	1,3 %
Duurzaamheidsambtenaar	1	0,6 %
Integratieambtenaar	1	0,6 %
Totaal	151	100 %

- In bijna een kwart van de gemeenten antwoordde de secretaris zelf. Vermoedelijk betreft het gemeenten die zelf geen inrichter zijn van onderwijs. Zij hebben door de band noch een schepen van onderwijs, noch een onderwijsdienst. Hetzelfde geldt voor gemeenten waar het diensthof burgerzaken of een medewerker van de personeelsdienst of de financiële dienst de vragen beantwoordde. In totaal gaat het om 49 van de 151 antwoorden, bijna een derde van het totaal.
- Er is een coördinator flankerend onderwijsbeleid in de dertien centrumsteden. Ook enkele kleinere steden richt(t)en de functie van coördinator FOB in.
- Tien schepenen onderwijs beantwoordden hoogst persoonlijk de vragenlijst, een indicatie dat het flankerend beleid op vele plaatsen min of meer automatisch onder de politieke verantwoordelijkheid van de onderwijsschepen terecht is gekomen en ook ter harte wordt genomen.
- In 30% van de gemeenten blijkt het ook de dienst onderwijs te zijn die instaat voor het flankerend beleid. Op negen plaatsen kregen directeurs de vragenlijst toegespeeld, op twee plaatsen een onderwijsopbouwwerker (dienst welzijn).
- Buiten het onderwijs vinden we het flankerend onderwijsbeleid onder de hoede van de dienst jeugd, welzijn of sociale zaken, ook van de cultuurcoördinator en van een enkele diversiteits- of duurzaamheidsbeambte, goed voor ruim 15 %.

Hoeveel personeel wordt ingezet voor flankerend onderwijsbeleid?

geen personeel	73	48,3 %
minder dan 1 HT equivalent	44	29,1 %
1 FT of minder, maar meer dan 1 HT	15	9,9 %
dienst met 2 medewerkers	4	2,6 %
dienst met 3 tot 5 medewerkers	6	4,0 %
dienst met meer dan 5 medewerkers	2	1,3 %
Weet niet	7	4,6 %
Totaal	151	100 %

De inzet van personeel is overduidelijk een knelpunt bij het flankerend onderwijsbeleid. De steden en gemeenten krijgen nieuwe decretale taken, maar geen middelen om deze taken uit te voeren. Op de meeste plaatsen – zelfs in centrumsteden – is het dus behelpen geblazen, met her en der overbevraagde medewerkers tot gevolg.

Wat hebben deze medewerkers desondanks, al of niet met de hulp van het Lokaal OverlegPlatform LOP, bereikt? Hoe pakken ze de beleidsuitvoering aan?

Is er een netoverstijgend overlegorgaan?

	Voor het BaO	Ook voor andere onderwijsniveaus
Een LOP	51	32
Een gemeentelijke onderwijsraad	31	23
Ook intergemeentelijk overleg	16	6
In de maak	14	8
Geen overlegorgaan	47	29
Weet niet	10	8

Eén gemeente op drie heeft een LOP basisonderwijs. Voor het secundair onderwijs liggen de LOP-cijfers lager omdat vooral plattelandsgemeenten weinig of geen secundair onderwijs op hun grondgebied hebben.

Eén gemeente op vijf heeft de stap gezet naar een gemeentelijke onderwijsraad. In de nabije toekomst zouden dat er 45 zijn van de 151.

47 op 151 hebben geen overlegorgaan. Met de niet-weters erbij zou zelfs ruim 1 op 3, formeel althans, niet beschikken over netoverschrijdend overleg samen met het lokale bestuur. Ongetwijfeld een werkpunt!

Is de samenwerking met dit LOP	Zeer goed		normaal		moeizaam		Weet niet	
	17	32,7%	26	50%	6	11,5 %	3	5,8%

Hoe noemt u deze onderwijsraad?

Beleidsgroep Onderwijs Gent
 Directeurstreffen
 Forum onderwijs
 Gemeentelijke Adviesraad voor Onderwijs
 Gemeentelijke onderwijsraad
 Jeugd & School
 Leuvense onderwijsraad
 Netoverschrijdend Overleg Basisonderwijs
 Netoverschrijdende vergadering basisonderwijs
 Onderwijs Overleg Mechelen (OOM)
 Onderwijsoverleg
 Onderwijsplatform en Stuurgroep Schoolopbouwwerk
 Onderwijsraad (9x)
 Onderwijsraad Hasselt
 Onderwijsraad Kalmthout
 OOG - overleg
 OOR Onderwijsoverleg Roeselare
 Oostendse Onderwijsraad, kortweg OOR
 Overleg met schooldirecties en gemeentebestuur

Overleg schoolhoofden
 Platform Landens onderwijs (PLon)
 Scholenoverleg (4X)
 Sint-Niklase Onderwijsraad
 Stedelijk Onderwijsraad Turnhout
 Werkgroep Onderwijs

Is er een gemeentelijk onderwijsplan met doelstellingen en acties voor het flankerend beleid?

Ja	27	17,9 %
Neen	115	76,2 %
weet niet	9	6,0 %
Totaal	151	100,0 %

Als lokaal bestuur formeel nadenken over wat netoverschrijdend naar het onderwijs toe kan gebeuren, is voor vele besturen nog een stap in het onbekende. Een en ander betekent niet dat er geen beleid is. In het volgende onderzoeksdeel geeft bijvoorbeeld 55% van de besturen aan dat ze sociale voordelen toekennen. Ze beperken zich met andere woorden tot het beleidsinstrument waarmee ze vertrouwd waren.

Beleidsaccenten flankerend onderwijsbeleid

Onderneemt uw gemeente actie m.b.t. de decretale verplichtingen FOB?

	Actie	Volgt enkel op		Neen		Weet niet	
kleuterparticipatie	34 22,5%	39	25,8%	53	35,1%	25	16,6%
spijbelbeleid	26 17,2%	38	25,2%	66	43,7%	21	13,9%
leerplichtcontrole	27 17,9%	63	41,7%	43	28,5%	18	11,9%

Het Decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau van 30 nov. 2007 bedacht de lokale besturen met twee nieuwe taken, die in de lokale structuur niet zonder meer toe te wijzen waren aan één ambtenaar of dienst. Het gaat om de medewerking aan kleuterparticipatie en aan het spijbelbeleid. Ook met betrekking tot de leerplichtcontrole is er de facto vaak geen specifiek aanspreekpunt. Vele gemeenten krijgen vanuit het Ministerie immers zelden of nooit leerplichtdossiers toegespeeld om uit te klaren.

Een en ander verklaart een eerder voorzichtige en afwachtende opstelling. In ieder geval is de vraag hoe deze nieuwe taken moeten worden aangepakt voor lokale besturen rechtstreeks verbonden met de vraag wie hiervoor bevoegd is of dient te worden. Vervolgens dient intersectoraal overleg plaats te vinden en overleg met alle lokale onderwijspartners. Vooral m.b.t. het spijbelbeleid gaat het om een gezelschap voor wie dit soort samenwerking onbekend terrein is. Het in kaart brengen van het spijbelprobleem alleen al is allesbehalve vanzelfsprekend. Conclusie: Volgehouden sensibilisering en vorming zijn nodig om gemeenten op het nieuwe pad van sector- en netoverschrijdend overleg te zetten, met name voor de aanpak van decretaal verplichte thema's als het spijbelbeleid.

Is uw gemeente actief m.b.t.

	ja	neen		Weet niet	
Taalstimulering jonge kinderen	46 30,5%	90	59,6%	15	9,9%
Taalprogramma's anderstalige ouders	34 22,5%	104	68,9%	13	8,6%
Brugfiguren	26 17,2%	105	69,5%	20	13,2%
Time-out of project probleemjongeren	33 21,9%	96	63,6%	22	14,6%
Duurzaam naar school	98 64,9%	41	27,2%	12	7,9%
Onderwijskosten of kansentas	26 17,2%	102	67,5%	23	15,2%
Brede vorming of cultuureducatie	80 53,0%	53	35,1%	18	11,9%
Een brede school met extra sport- of cultuuraanbod?	51 33,8%	80	53,0%	20	13,2%
Een brede school ingebed in een wijk?	14 9,3%	112	74,2%	25	16,6%

Wie coördineert deze brede school?

de school zelf	16	29,1%
de gemeente als inrichtende macht van de school	5	9,1%
de gemeente als regisseur van netoverschrijdend beleid	23	41,8%
andere	11	20,0%
o coördinator brede school		
o cultuur - en sportfunctionaris		
o gemeentelijke sport- en cultuurdiensten		
o co-productie stad en scholen		

- | |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> o gemeente in overleg met de scholen (5) o KATHO o KTA- VDAB -UNIZO -stad Dendermonde |
|---|

Sommige gemeentelijke diensten hebben een behoorlijke staat van dienst wat betreft netoverschrijdend samenwerken met scholen, vooral met het basisonderwijs. De bevraging toont aan dat 'duurzaam naar school' zowat 65% van de lokale besturen aanspreekt, brede school of een brede culturele vorming ruim de helft. Brede school, taalstimulering en probleemjongeren blijken als thema in de lift. Naar milieueducatie, verkeerseducatie en kinderopvang is niet gepeild. Ook deze sectoren werken echter op grote schaal samen met de lokale scholen.

Het specifieke van deze samenwerking is dat ze per sector is georganiseerd. De grote uitzondering is 'brede school', die een ruimere samenwerking veronderstelt. Kijken we naar de coördinatie van deze brede scholen, dan blijkt deze momenteel (al?) even vaak in handen van het lokale bestuur te liggen als regisseur van overleg en samenwerking dan in handen van de scholen zelf. Scholen rapporteren dat deze coördinatie veel energie en tijd vergt, een engagement dat ze niet langdurig van hun personeel kunnen (blijven) vragen.

Kreeg uw gemeente n.a.v. de maximumfactuur in het BaO vragen voor tegemoetkoming?

ja, m.b.t. aanbod cultuur, erfgoed	34	22,5%
ja, m.b.t. aanbod sport	34	22,5%
ja, m.b.t. leerlingenvervoer	39	25,8%
ja, m.b.t. meerdaagse activiteiten	18	11,9%
Andere	12	7,9 %
<ul style="list-style-type: none"> o allerhande vragen (2x) o bijdrage in onbetaalde schoolfacturen o intern vervoer, vervoer extra muros o gratis vuilniszakken o kosten eetzaal o materiële medewerking o onderhoud grasvelden o onderwijscheques o onderwijscheques vooraf reeds ingevoerd o verwarming o zwemmen 		
Geen vragen	11	7,2%
Weet niet	7	4,6%

Verwacht u dat de gemeente meer zal (dienen te) investeren in cultuur en sport n.a.v. de maximumfactuur?

	Cultuur		Sport	
ja	41	27,2%	43	28,5%
neen	57	37,7%	52	34,4%
weet niet	53	35,1%	56	37,1%

De maximumfactuur lokte veel reactie uit bij de scholen, zoveel is zeker. Een kwart van de lokale besturen rapporteert dat ze subsidievragen kreeg naar aanleiding van

deze maximumfactuur, in volgorde voor: leerlingenvervoer, cultuur en sport en voor meerdaagse activiteiten. Ruim een kwart van de respondenten voorziet dan ook een stijging van de budgetten cultuur en sport gericht op het onderwijs.

Betaalt uw gemeente subsidies aan scholen van alle netten?

	ja	neen	Weet niet
voor sociale voordelen ?	83 55,0%	61 40,4%	7 4,6%
voor acties of projecten FOB?	51 33,8%	90 59,6%	10 6,6%
voor aankoop materiaal voor scholen?	24 15,9%	118 78,1%	9 6,0%
voor onderhoud en/of infrastructuur	18 11,9%	125 82,8%	8 5,3%
andere: subsidie 2 euro, vrij te besteden	1		

Onderhoud en/of infrastructuur van scholen houdt in	7
aanleg speelplaats	1
bouw of renovatie sporthal van de school (deel) schoolgebouw	7
aanleg piste of sportveld	1
installatie zonnepanelen	2
onderhoud gebouw	11
onderhoud terreinen	12
parking	1
opruimen snoeiafval, steenbrokken	1
Totaal	43

Sociale voordelen		
Voor- en naschoolse kinderopvang	51	33,8 %
Middagtoezicht	58	38,4 %
Openstellen sport- en culturele infrastructuur	45	29,8 %
Toegang zwembad	41	27,2 %
Leerlingenvervoer	27	17,9 %
Andere	14	9,3 %
1. alg. subsidie 2 euro/ II, vrij te besteden		
2. bus zwembad - kleuterzwemmen -sinterklaasfeest		
3. busvervoer (vb verkeerspark, bib , ...)		
4. feestmateriaal ter beschikking stellen		
5. gemachtigde opzichters		
6. logopedische detectie		
7. natuur - en verkeerseducatie , logopedie		
8. preventieacties betalen		
9. schoolvervoersplannen		
10. sinterklaasfeest		
11. sinterklaastoelage		
12. subsidie gemeenschapsvorming		
13. subsidie meerdaagse uitstappen		
14. werkmans		

Zijn "andere voordelen"		
Gevraagd	5	3,3 %
Toegekend	6	4,0 %

Waarvoor gevraagd en/of toegekend?**10**

1. alg. subsidie 2 euro/ II, vrij te besteden
2. betoelaging oudercomité 's voor organisatie sinterklaasfeest
3. cultuur op school
4. feestmateriaal gebruiken, ophaling restfracties (papier), gratis (beperkt) restafvalzakken
5. middagtoezicht voor middagslapertjes
6. onderhoud schoolgebouwen
7. ondersteuning bij 2.5 jarigen door PWA- hulp
8. schoolvoorstellingen, MEGA- project, verkeerseducatie, ...
9. uitleen gemeentelijk materiaal, ondersteuning werking oudercomité' s
10. vervoer

Lokale besturen stoppen scholen op hun grondgebied diverse soorten subsidie toe. Tot 1 januari 2008 mochten ze alleen sociale voordelen toekennen, meer niet. Deze bevraging wekt het vermoeden dat scholen behalve een aanbod vanuit de sectoren milieu, cultuur en sport ook andere steun wisten te verkrijgen. Gemeenten leveren bijvoorbeeld hand- en spandiensten voor infrastructuur en onderhoud van schoolgebouwen, zaken die eigenlijk eigenaarsmaterie zijn en noch onder de sociale voordelen, noch onder het flankerend onderwijsbeleid vallen.

De sociale voordelen zelf zijn – wetende dat ze tot voor kort de enige officieel toegelaten subsidievorm waren - slechts een relatief succes. 38,4% van de gemeenten springt bij voor het middagtoezicht in het basisonderwijs. Ook voor- en naschoolse kinderopvang wordt als een sterke nood ervaren. 33,8% zou deze kinderopvang als sociaal voordeel betoelagen. Dit cijfer wekt verbazing wegens de kostprijs van dergelijke operatie. Nader onderzoek is hier nodig. Het schoolzwemmen en vooral het leerlingenvervoer worden eveneens aarzelend betoelaagd. Reden: de zware budgettaire impact, die moeilijk bij te sturen is.

'Andere voordelen' waren ten tijde van de bevraging maar een goed jaar oud, reden waarom ze nog maar weinig worden toegekend. De antwoorden op de bevraging geven alvast een indicatie over het soort steun dat gevraagd wordt. Een aantal van de toegekende subsidies betreft gewoon het doorschuiven van kosten voor de organisatie van onderwijs. Vraag is of dit de doelstelling kan zijn van flankerend onderwijsbeleid.

Samenwerking met andere gemeentelijke actoren

Welke gemeentelijke diensten werken samen met scholen van alle netten?

Sector	Ja	Neen	Intentie tot	Weet niet
Sport	146 96,7 %	1 0,7 %	0 0 %	4 2,6 %
Cultuur	138 91,4 %	4 2,6 %	2 1,3 %	7 4,6 %
Jeugd	138 91,4 %	4 2,6 %	2 1,3 %	7 4,6 %
Lokale politie	136 90,1 %	5 3,3 %	1 0,7 %	9 6,0 %
Kinderopvang	129 85,4 %	9 6,0 %	2 1,3 %	11 7,3 %
Milieu	129 85,4 %	9 6,0 %	5 3,3 %	8 5,3 %
Mobiliteit	119 78,8 %	13 8,6 %	5 3,3 %	14 9,3 %
Afval	115 76,2 %	13 8,6 %	7 4,6 %	16 10,6 %
Welzijn/ OCMW	102 67,5 %	17 11,3 %	4 2,6 %	28 18,5 %
Preventie	94 62,3 %	27 17,9 %	4 2,6 %	26 17,2 %
Gezondheid	75 49,7 %	39 25,8 %	6 4,0 %	32 21,2 %
Noord-Zuid	61 40,4 %	52 34,4 %	6 4,0 %	32 21,2 %
Toerisme	51 33,8 %	61 40,4 %	4 2,6 %	35 23,2 %
Opvoedingsondersteuning	50 33,1 %	48 31,8 %	17 11,3 %	36 23,8 %
Integratie/ diversiteit	46 30,5 %	52 34,4 %	5 3,3 %	48 31,8 %
Werkgelegenheid	19 12,6 %	80 53,0 %	5 3,3 %	47 31,1 %

Lokale besturen werken op grote schaal samen met het lokale onderwijsveld. Zoveel is duidelijk. Maar liefst 4 sectoren ronden moeiteloos de kaap van 90%: sport, cultuur, jeugd en lokale politie. In meer dan drie kwart van de gemeenten zijn ook de kinderopvang, de milieu- en afvaldienst en de dienst mobiliteit vaste partners van het onderwijs. En meer dan de helft van alle diensten welzijn, preventie en gezondheid werkt samen met de scholen.

Vraag is dus niet zozeer om meer diensten in te schakelen, maar wel om de dienstverlening onderling af te stemmen en eventueel te verfijnen, vooral waar zich nieuwe maatschappelijke noden aandienen als schooluitval, grensoverschrijdend gedrag en spijbelgedrag van leerlingen, of – om het niet alleen in de probleemsfeer te zoeken – cultuureducatie en brede school. Overleg met het oog op een onderwijsplan, hoe beperkt ook qua omvang, kan voor die geïntegreerde benadering zorgen. Doen!

NB Zes gemeenten in Vlaanderen hebben – op een inplantingspunt DKO na – geen onderwijs op hun grondgebied. De kleinste gemeente van het land is in dat geval en was zo attent om onze bevraging te beantwoorden. Zonder onderwijs uiteraard geen samenwerking met onderwijs, zelfs niet op sportgebied...

Info en ondersteuning

Welke ondersteuning verwacht u van de VVSG ?		
inspirerende praktijkvoorbeelden	103	68,2 %
uitgebreide informatie op de website	85	56,3 %
vorming over flankerend onderwijsbeleid	68	45,0 %
een praktijkboek	42	27,8 %
belangenverdediging inzake flankerend onderwijsbeleid	38	25,2 %
regionaal overleg	35	23,2 %
helpdesk	28	18,5 %
collegagroep flankerend onderwijsbeleid	22	14,6 %
consulting	22	14,6 %
specifieke vorming over een deelthema	19	12,6 %
coaching	19	12,6 %
andere, welke?	6	4,0 %
1. alle bovenstaande item samengevoegd in één geheel !!		2
2. specifieke opleiding gericht naar administratie gemeente		1
3. uitbreiden geïntegreerde samenwerking met OVSG		1
4. voorbeelden huishoudelijk reglement + onderwijsplan		1
5. zoeken naar meer middelen voor implementatie én extra personeel		1

Heeft u nog opmerkingen of suggesties bij dit thema?

Jaarlijkse projectaanvraag maakt verderzetting van projecten onzeker - beter projectaanvraag zoals in de centrumsteden - budget aanpassen aan noden/problemen in gemeenten (niet alle gemeenten hebben dezelfde maatschappelijke problemen).

Aangezien het Landens onderwijsplatform pas in febr '09 werd opgericht, is er veel vraag naar collegiaal overleg en praktijkvoorbeelden, vooral m.b.t. toepassing in flankerend onderwijsbeleid.

Bewaken van de afstemming van de initiatieven van de verschillende overheden (Vlaams, provinciaal, gemeentelijk) m.b.t. het thema flankerend onderwijsbeleid.

Bijkomende financiële ondersteuning (personeelstoelage) is noodzakelijk voor de organisatie en uitwerking van een degelijk en kwaliteitsvol FOB.

De autonomie van een gemeente moet ook hier bewaard blijven. Het GB moet zelf zijn/ haar klemtonen kunnen leggen zodat ze een antwoord kunnen bieden op de vele vragen (financieel) van de scholen. Dus lobby voor meer middelen die wij kunnen verdelen!!

De gemeente heeft de intentie om een beleidsplan op te stellen en een deeltijdse ambtenaar onderwijs aan te stellen.

De geregelde terugkoppeling en informatieverstrekking in het overleg met de centrumsteden moet zeker behouden blijven. Het aanreiken van instrumenten om overleg binnen de gemeente op te starten, tussen verschillende stedelijke diensten, is ook gewenst.

De grootste ondersteuning is indirect via personeelskosten en vooral via goedkoop verhuren van

schoolgebouwen. Is dat ook begrepen in het flankerend onderwijsbeleid ?

De intentie om dit max uit te werken is zeker aanwezig. Vaak zijn de middelen onvoldoende (geworden) om hier permanent voluit voor te blijven gaan. Niet enkel projecten uitschrijven maar blijvende subsidie is noodzakelijk voor b.v. paramedische ondersteuning (logopedie, orthopedie).

De maximumfactuur = extra administratie + bijkomend werk voor de directie! + waar is essentie brede school? Je moet uit muren breken = creatief zijn waar je heen gaat. TIP: misschien speciale regeling qua bussen voor ALLE SCHOLEN? = grote slokken van het schoolbudget als iets georganiseerd wordt.

Zwijndrecht heeft geen secundair onderwijs in de gemeente. Vandaar de keuze om te focussen op kleuterparticipatie. Hoewel we ook daar de vraag stellen of dit, in onze gemeente, wel nodig is.

Dit betreft geen gemakkelijke opdracht voor de lokale besturen en dit vergt sowieso meer middelen en personeel. We hebben de indruk dat de lat naar boven wordt gelegd voor alle gemeenten door de centrumsteden die op dit vlak sterker kunnen inzetten.

Er bestaat een afzonderlijk overlegorgaan voor het hoger onderwijs, voor het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs los van het LOP.

Financiering van het flankerend onderwijsbeleid blijft een knelpunt. Wel middelen voor projecten, mits eigen opleg van 20%, geen middelen voor 'de regisseur' van dienst.

Flankerend onderwijsbeleid wordt door de lokale politici niet herkend en erkend als een manier om gelijkheid voor ALLE leerlingen in daden om te zetten... De reflex is een vertaling naar bakken geld... Het kind staat niet CENTRAAL.

Wij stellen het zonder gemeentelijke centrale dienst voor onderwijsgebonden materies maar hebben 2 schepenen voor onderwijs (NL en F) – op niveau basisonderwijs wordt getracht alle scholen gelijke kansen te geven (sociale voordelen).

Heb deze enquête ingevuld volgens ons beleid maar we hebben geen flankerend onderwijsbeleid aangezien de gemeente beschikt over enkel een Nederlandstalige en een Franstalige gemeenteschool. Andere scholen zijn niet aanwezig op het grondgebied Kraainem.

Het plaatje is momenteel erg versnipperd in Schilde, maar de intentie tot een beter/kwalitatiever beleid is er zeker. Momenteel zit onderwijs en flankerend onderwijsbeleid in het Sociaal Huis, waar een aanwerving loopt.

Ik ben slechts enkele maanden in dienst als duurzaamheidsambtenaar en heb 'Duurzaam naar school' en 'Octopusplan' overgekregen van een ex-collega. Ik beschik niet over voldoende gegevens om deze enquête correct in te vullen. Mijn excuses hiervoor.

Ik weet goed dat dit onderwerp een hiaat is in onze organisatie. Zeker voor kleine gemeenten is het roeien met de riemen die we hebben. Het spanningsveld tussen de maatschappelijke verwachtingen en die riemen wordt alsmaar groter.

In het kader van het flankerend onderwijsbeleid is er een project opgestart rond toerisme (scholenrondreis). Terugkomende vraag = gratis vuilniszakken voor de scholen. Scholen wensen vnl. directe financiële bijdrage van de gemeente i.p.v. projectwerking.

Meer aandacht voor de niet-centrumsteden en hun specifieke noden/verwachtingen.

Misschien naar gemeentelijke administratie en politici (vooral van kleinere gemeenten, denk ik) meer uitleg geven over flankerend onderwijsbeleid.

Nood aan duurzaam beleidskader op de snijpunten van onderwijs en welzijn (FOB, opvoedingsondersteuning, kinderopvang, ...) i.f.v. een duidelijke regierol.

In onze gemeente worden de middelen voor onderwijs en kinderopvang op gelijke basis verdeeld. Er zijn geen sociale voordelen, dus lijkt mij het lokaal flankerend onderwijsbeleid niet nodig.

Kleine gemeentes missen vooral personeel om dit decreet en al zijn verplkichtingen uit te voeren. Zaken als integratie, organisatie van overkoepelende acties, opvoedingsondersteuning zijn niet haalbaar zonder personeel. Ik heb b.v. geen personeel en doe dus alles alleen. Ik heb wél een informeel zeer goed werkend regelmatig overleg geïnstalleerd met mijn drie directies, we werken goed samen (samen fietsen, acties ontwikkelingssamenwerking, bomen planten, speelpleinwerking en speelpleintjes, kinderopvang via LOK, zwerfvuilacties etc.). Maar verder dan de wettelijke verplichtingen inzake FOB zijn we als gemeente niet bereid te gaan.

Opmerking: in onze gemeente is er geen geformaliseerd overleg (LOP). Er wordt wel geregeld vergaderd met de directies van de verschillende scholen.

De stad Herentals heeft enkel een teken- en muziekacademie. Wij hebben niet een LOP maar wel een overleg naar mobiliteit toe, subsidies voor voor- en naschoolse opvang en gratis busvervoer naar het zwembad.

Oud-Turnhout is niet actief bezig met het flankerend onderwijsbeleid, omdat in een kleine gemeente met vier basisscholen en geen gemeentelijke onderwijsdienst de middelen, de vraag en de tijd ontbreken. Duurzaam naar school wordt wel actief gestimuleerd.

Overlegorgaan: overleg met scholen over duurzaam naar school en m.b.t. kinderopvang; occasioneel ook naar aanleiding van een project. Taalstimulering voor jonge kinderen: taalkoffer op speelpleinwerking, koffer kan ook uitgeleend worden aan de scholen.

Vanuit Mortsels nood aan overleg met andere collega's van niet-centrumsteden! Uitwisselen van ervaringen en good practices is noodzakelijk.

VVSG zou samen met OVSG moeten ijveren voor een aanspreekpunt/dienst in elke stad of gemeente. Flankerend beleid dienst daarin opgenomen te worden.

Was niet eenvoudig om vragen te beantwoorden. Blijkbaar gebombardeerd tot contactpersoon maar zit reeds met te weinig personeel voor normale dagtaak, dus geen tijd om hier actieve rol te spelen.

Einde van de bevraging

Wij danken alle 151 gemeenten die ons hielpen om een realistisch en betrouwbaar beeld te krijgen van het flankerend onderwijsbeleid in Vlaanderen ruim anderhalf jaar na de inwerkingtreding van het decreet. Dankzij hun medewerking zijn wij in staat om bekommernissen en knelpunten, maar ook het beeld van inzet van velen ondanks de zeer beperkte middelen aan de bevoegde overheid over te maken. Dit onderzoek zal ongetwijfeld bijdragen tot gefundeerde beleidsadviezen. We houden u hiervan op de hoogte. Intussen blijven wij oor hebben voor zowel tips en goede praktijk als voor de lokale verzuchtingen. Contacteer hiervoor marleen.devry@vvsq.be

Ook aan uw vraag om inspirerende praktijk, gedegen informatie op de website en vorming geven we gehoor. We startten daartoe alvast het e-zine Ad valvas. Belangstelling? Abonneer u gratis via els.huyge@vvsq.be